

Logotyp 	Nazwa instytucji Muzeum Ustrońskie	
Tytuł jednostki / publikacji / fotografii Zrozumieć politykę, „Kultura”, 28 września 1980, Rok XVIII, nr 39(902), s. 7.		
Ilość stron oryginału 1	Ilość skanów 1	Liczba plików publikacji 5
Autor Jan Szczepański	Wydawnictwo / zakład fotograficzny Robotnicza Spółdzielnia	Skan okładki
Miejsce wydania Warszawa	Rok wydania / Data powstania 1980	
Sygnatura ---	Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.) artykuł	
Wymiary (wys x szer) 33,5 x 11,5 cm	Stan zachowania ---	
Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce) XX wiek, Polska Rzeczpospolita Ludowa, Jan Szczepański, Jerzy J. Wiatr		Charakterystyka skanowanego obiektu Recenzja Jana Szczepańskiego III wydania pracy Jerzego J. Wiatra pt. „Socjologia stosunków politycznych”, odbieranej w dobie kryzysu społeczno – politycznego nie tylko jako podręcznik akademicki, ale również jako pomoc w podnoszeniu kultury politycznej czytającej publiczności, która w czasach napięć i konfliktów namiętnie interesuje się polityką, jej mechanizmami, instytucjami i jej wpływem na całość życia zbiorowego obywateli.
Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuźnia, letnicy itp.) nauka polska, socjologia, socjalizm, inteligencja, polityka, społeczeństwo, problemy gospodarcze, gospodarka, administracja państwowa, nauki społeczne, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, popularyzacja wiedzy,		
Prawa autorskie ---		

re
cen
zje

ZROZUMIEĆ POLITYKĘ

Jan Szczepański

Kryzys gospodarczy jest okresem sprawdzania jakości kadr zatrudnionych w gospodarce, a zarazem także jakości nauk ekonomicznych. Kryzys polityczny jest okresem sprawdzania jakości kadr działających w polityce ale także możliwości nauk politycznych. Kryzysy społeczno-polityczne pokazują bowiem wyraźnie rozdziewię między konstrukcjami idealnymi polityki i jej tworów jak instytucje i partie czy stronnictwa, a rzeczywistością faktów codziennego życia. Jeżeli więc teorie nauk politycznych mówią tylko o idealnych modelach stosunków politycznych i nie dają ani opisu ani wyjaśnienia faktów rzeczywistości, to w okresach kryzysów ostro ujawnia się ich wewnętrzna pustka i nieprzydatność praktyczna. Gdy więc w okresie napięć i konfliktów poli-

tycznych ukazuje się grube dzieło pt. „Socjologia stosunków politycznych” czytelnik sięga po nie z naturalną skłonnością szukania wyjaśnień, lub przynajmniej aparatu pojęciowego i wzorów analizy pozwalających mu lepiej zrozumieć zachodzące wokół niego zjawiska i procesy. Tym bardziej, gdy Autor zachęca go do tego w telewizyjnym przemówieniu.

Z tego też punktu widzenia chciałbym spojrzeć na to dzieło, zdając sobie dokładnie sprawę z tego, że podręcznik dla studentów musi być czymś znacznie więcej niż obywatelski przewodnik w świecie polityki. Książka zawiera więc — bo musi — także szerokie partie informujące o tym, czym jest socjologia stosunków politycznych jako dyscyplina naukowa, jakie są jej cechy charakterystyczne, jakie teorie i meto-

dy badań, jaki stosunek do innych dyscyplin socjologicznych i nauk politycznych. To wszystko jest napisane z dużą erudycją i swobodą, na jaką stać autorów doskonale panujących nad materiałem, który przedstawiają studentom.

Sądzę jednak, że książka może odegrać także ważną rolę w podnoszeniu kultury politycznej czytającej publiczności, która w czasach napięć i konfliktów namiętnie interesuje się polityką, jej mechanizmami, jej „aktorami” i instytucjami, jej przebiegiem i wpływem na całość życia zbiorowego obywateli. Można by powiedzieć, że pod pewnymi względami polityka jest bardzo podobna do medycyny i nawet obywatel ma jakieś sposoby leczenia — wystarczy zapytać „co słycać?”, by usłyszeć pełny wykład poglądów na sytuację polityczną i pełny wykaz koniecznych środków zaradczych. Równocześnie można się przekonać, że z wielu powodów obywatele często żywią poglądy bardzo rozbieżne, że różnią się w diagnozach, ocenach istniejącego stanu, w proponowanych działaniach, itp. W wielu instytucjach, grupach i organizacjach ostatnio spisywano postulaty, wnioski, sugestie dotyczące rozwiązania spraw w skali państwa i czytając te wnioski można sobie wyrobić pogląd

na olbrzymią mozaikę przekonań żywionych w naszym narodzie na temat polityki.

Co może dać książka Jerzego Wiątra dowolnemu inteligentowi nie specjalizującemu się w naukach politycznych? Sądzę, że lektura rozdziału o władzy jako zjawisku społecznym, może być bardzo instruktywna, gdyż potoczne wyobrażenia o tym, na czym polega sprawowanie władzy, jest bardzo uproszczone zarówno w aparacie partyjnym, administracji państwa, jak i wśród przeciętnych obywateli stojących daleko od polityki. Pokazuje bowiem niejako wewnętrzne konieczności zachowania się człowieka sprawującego władzę, jej nakazy i ograniczenia, warunki skuteczności i zakres oddziaływania osoby sprawującej różne postacie władzy. Dalej każdy z zainteresowaniem przeczyta rozdział o partiach i ruchach politycznych. Autor omawia bardzo zróżnicowane postacie partii, ale czytelnik chciałby znaleźć więcej informacji i analiz o tym, co zachodzi w małych grupach decydujących, wytwarzających się w partiach sprawujących władzę, jaki jest mechanizm podejmowania decyzji, szukając wyjaśnienia procesów, które w grupach popaździernikowych odrodziły zjawiska charakterystyczne dla przedpaździerniko-

wych sposobów sprawowania władzy, a po grudniu odrodziły błędy popełnione w okresie przedgrudniowym i doprowadziły do nowego kryzysu. Oczywiście, trzeba zdawać sobie sprawę z tego, że taka realistyczna analiza miała niewiele szans publikacji, ale Autorowi nie udało się przełamać konwencji ustalającej, że o partiach panujących w krajach socjalistycznych, pisze się tylko jako o ideologicznych modelach. Niewątpliwie czytelnik wykształcony znajdzie w książce elementy bardziej realistycznej analizy, jednakże raczej w analogiach i porównaniach niż w opisach bezpośrednich.

Zaletą tej książki jest próba odróżnienia opisu modeli ideologicznych czy idealnych partii, ustrojów, rzeczywistości prawnej od rzeczywistości dnia powszedniego, jednakże są to usiłowania ograniczone najczęściej do opisu krajów mniej nas interesujących niż własna rzeczywistość polityczna. Brak popularyzacji takich naukowych analiz rzeczywistości politycznej naszego kraju powoduje, że w okresach kryzysów i załamania siły władzy, kiedy w społeczeństwie wywołują się fale krytyki, przybiera ona postać krytyki emocjonalnej, dyktowanej nie analizą faktów, ale pogłoskami nieraz fantastycznymi. W społeczeństwie u-

stała się pogląd, że polityka polega przede wszystkim na manipulacjach personalnych, że istotą działań politycznych jest zabezpieczanie się na stanowiskach, przez obsadzanie „swoimi” kumplami tych stanowisk w państwie, z których może wyjść ewentualne zagrożenie.

Jeżeli więc chcemy wyjść obroną ręką z aktualnego kryzysu i jeżeli chcemy, by się nie powtórzył, to trzeba podnieść radykalnie kulturę polityczną grup sprawujących władzę i obywateli. Tylko niewiedza i zaślepienie kazało decydującym politycznym trzymać się metod jawnie błędnych, a niewiedza i zaślepienie obywateli może utrudnić wyjście z kryzysu. Książka Jerzego Wiątra może odegrać ważną rolę w tym politycznym dokształcaniu grup rządzących, członków partii i stronnictw oraz rzesz bezpartyjnych. Daje bowiem szeroki przegląd zjawisk związanych z polityką, władzą, instytucjami politycznymi, daje opis procesów wpływających na politykę oraz analizę jej społecznych skutków.

Jerzy J. Wiątra: „Socjologia stosunków politycznych”. Wyd. III zaktualizowane i uzupełnione. PWN 1980. Nakład 10000, str. 598, cena 58 zł.